

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА

О. А. Довгаль, Г. В. Довгаль

ІННОВАЦІЙНА ЕКОНОМІКА

Навчальний посібник

Харків – 2015

УДК 330.341.1(075.8)

ББК 65.011.151я73

Д 58

Рецензенти:

Т. І. Артемова – доктор економічних наук, професор, ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»;

Є. М. Воробйов – доктор економічних наук, професор, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна;

С. О. Якубовський – доктор економічних наук, професор, Одеський національний університет імені І. І. Мечникова.

Затверджено до друку рішенням Вченої ради

Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

(протокол № 1 від 13 січня 2014 року)

Довгаль О. А.

Д 58 Інноваційна економіка: навчальний посібник / О. А. Довгаль, Г. В. Довгаль. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 148 с.

ISBN 978-966-285-177-9

У посібнику узагальнено матеріал, що відбиває теоретичні концепції інноваційної економіки та практичні підходи до їх використання з урахуванням реальних проблем, суперечностей та тенденцій у розвитку сучасної інноваційної економіки на національному та міжнародному рівнях в умовах глобальної трансформації. Основну увагу у навчальному посібнику приділено концептуальним засадам інноваційної економіки, розкриттю змісту її структурних складових та сучасним тенденціям розвитку.

Для студентів вищих навчальних закладів, викладачів, а також фахівців у галузі інноваційних процесів і механізмів інноваційного розвитку.

УДК 330.341.1(075.8)

ББК 65.011.151я73

ISBN 978-966-285-177-9

© Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2015

© Довгаль О. А., Довгаль Г. В., 2015

© Дончик І. М., макет обкладинки, 2015

Навчальне видання

Довгаль Олена Андріївна

Довгаль Георгій Володимирович

ІННОВАЦІЙНА ЕКОНОМІКА

Навчальний посібник

Коректор *О. В. Токар*

Комп'ютерне верстання *В. В. Савінкова*

Макет обкладинки *І. М. Дончик*

Формат 60×84/16. Ум. друк. арк. 8,37. Тираж 100 пр. Зам. № 302/13.

Видавець і виготовлювач

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,

61022, м. Харків, майдан Свободи, 4.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3367 від 13.01.2009

Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна

Тел. 705-24-32

ПЕРЕДМОВА	5
Розділ I. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ	7
Глава 1. Система інновацій та інноваційна економіка	8
1.1. Розвиток теорії інновацій.....	8
1.2. Система інновацій.....	14
1.3. Інноваційна рента і квазірента.....	19
Питання для обговорення.....	22
Тестові завдання.....	23
Рекомендована література	24
Глава 2. Мотиви і механізми інноваційного оновлення суспільства	25
2.1. «Людський чинник».....	25
2.2. Ринкові інноваційні механізми.....	28
2.3. Держава та інновації.....	30
Питання для обговорення.....	33
Тестові завдання.....	34
Рекомендована література	35
Глава 3. Закономірності інноваційного оновлення суспільства	36
3.1. Динаміка інноваційного оновлення суспільства.....	36
3.2. Цивілізаційна соціогенетика.....	38
Питання для обговорення.....	42
Тестові завдання.....	43
Рекомендована література.....	44
Розділ II. СТАНОВЛЕННЯ ІНТЕГРАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ЛАДУ	45
Глава 4. Екологічні інновації: становлення ноосфери	46
4.1. Напрями екологічних інновацій.....	46
4.2. Раціоналізація сфери природокористування.....	49
4.3. Інновації та охорона навколишнього середовища.....	51
4.4. Джерела та стимули екологічних інновацій.....	54
Питання для обговорення.....	56
Тестові завдання.....	56
Рекомендована література	57
Глава 5. Демографічні інновації	59
5.1. Класифікація демографічних циклів.....	59
5.2. Історичні тенденції циклічної динаміки чисельності населення.....	62
5.3. Демографічні виклики ХХІ ст.....	65
Питання для обговорення.....	72

Тестові завдання.....	72
Рекомендована література.....	73
Глава 6. Технологічні інновації.....	74
6.1. Інновації в технологічній динаміці.....	74
6.2. Тріада технологічного прогресу: винаходи, інновації, інвестиції.....	78
6.3. Технологічна квазірента: стимул та джерело інновацій.....	82
6.4. Епохальні та базисні технологічні інновації XXI ст.....	85
Питання для обговорення.....	87
Тестові завдання.....	88
Рекомендована література.....	89
Глава 7. Економічні інновації.....	90
7.1. Хвилі економічних нововведень.....	90
7.2. Структурні інновації в економіці.....	96
7.3. Інституційні інновації.....	97
7.4. Економічні інновації XXI ст.....	99
Питання для обговорення.....	104
Тестові завдання.....	104
Рекомендована література.....	105
Розділ III. ФОРМУВАННЯ НОВОГО СВІТОУСТРОЮ.....	107
Глава 8. Інновації в соціально-політичній сфері.....	108
8.1. Цивілізаційна динаміка соціальної стратифікації та мобільності.....	108
8.2. Політичні нововведення.....	111
8.3. Державно-правові цикли, кризи і трансформації.....	114
8.4. Радикальні інновації у військовій сфері.....	117
Питання для обговорення.....	119
Тестові завдання.....	120
Рекомендована література.....	121
Глава 9. Інновації в духовному житті суспільства.....	122
9.1. Наука – першоджерело та поле нововведень.....	122
9.2. Циклічність в динаміці культури.....	125
9.3. Освітні цикли та революції в освіті.....	126
9.4. Динаміка системи цивілізаційних цінностей.....	129
Питання для обговорення.....	131
Тестові завдання.....	132
Рекомендована література.....	133
Глава 10. Інноваційна економіка XXI ст.....	134
10.1. Методологія інтегрального макропрогнозування.....	134
10.2. Структура майбутніх інноваційних хвиль.....	138
Питання для обговорення.....	141
Тестові завдання.....	142
Рекомендована література.....	143
СЛОВНИК ТЕРМІНІВ.....	144